

KUUTTI LAVONEN PIIRTÄJÄNÄ JA GRAAFIKKONA

Kuutti Lavosta on oikeastaan vaikea käsitellä graafikkona, ilman yhteyttä hänen muuhun tuotantoonsa. Niin yhtenäistä ja harmonista on hänen ilmaisunsa, tekniikasta riippumaton. Lavosen muotokieli on runsasta, maalailevaa – hänen teoksensa ovat kuin renessanssin ja barokin kautta nykyaikaisen taiteen kenttään kasvaneita.

Kuutti Lavosen taiteen juuret ovat Italiassa ja Ranskassa, kristillisessä ja kreikkalaisessa mytologiassa, klassismin henkisissä arvoissa ja kauneushanteissa. Humanismin perinne ja ihmisyyden korostaminen ovat hänen taiteessaan vahvasti läsnä. Kuutti Lavonen lausui jo 1980-luvun lopulla eräässä luennossaan: ”Kuvan merkitys piilee sen henkisessä voimassa. Jos kuvaan on ladattu voimakasta ja kirkastunutta tunnetta, se voi säteillä vuosisatoja, sykkien ja avaten yhä uudestaan ja uudestaan uusien kokijoiden mieliä”. Tätä lausumaa Lavonen todentaa tuotannossaan edelleenkin.

Tuntuman Italian taiteen mestariteoksiin hän sai jo opiskellessaan Urbinossa 1970-luvun lopulla, ja kosketusta eurooppalaisen taiteeseen, kulttuuriin ja kieleen ovat syventäneet lukuista pitkäaikaiset oleskelut mm. Ranskassa.

Enkelit on teema, joka usein toistuu Kuutti Lavosen teoksissa. Lavosen enkeli ei kuitenkaan ole uskonnollinen tunnus - pikemminkin se on yleishumaani kulttuurinen viesti, keino kuvata inhimillistä kärsimystä, tapa ottaa kantaa ihmisyyden puolesta. Vaikka Lavosen taiteen lähtökohdat varsin usein löytyvät hänen omasta elämästään, monissa teoksissa havaitsemamme kärsimys ei välttämättä ole merkki hänen omasta sisäisestä kamppailustaan, vaan ilmentää koko ihmiskunnan kärsimystä. Lavosen teokset elävät omaa elämäänsä, omassa ajattomassa, universaalisti humanissa maailmassaan.

Toinen ehtymätön innoituksen lähde Kuutti Lavoselle on aina ollut kasvot. Ne eivät ole välttämättä kenenkään tunnistettavan kasvot, niissä ei ole selvästi tunnistettavia piirteitä – ennemminkin ne ovat mielen tai sielun tiloja.

1980-luvun alussa ja keskivaiheilla hän kuvasi suurikokoisissa pastelleissaan ihmiskasvoja – yksin olevaa ihmistä. Myöhemmin mittakaava pienentyi ja kuvattavia hahmoja saattoi olla kaksi. Kuutti Lavonen on sanonut, että hänen kasvokuvansa ovat tunnetilan ilmaisuja. Kaksoismuotokuvia voisikin pitää tunnetilan dualistisina tai simultaanisina kuvauksina.

Lavonen sekoittaa teoksissaan eri elementtejä keskenään: kreikkalainen ja kristillinen tarusto yhdistyvät tulkinnassa, jonka ilmaisu pohjautuu klassisen taiteen perinteeseen. Erityisen selkeästi tämä tulee esille Kuutti Lavosen grafiikanvedoksissa. Varsinkin varhaisemmat offsetlitografiat ovat hämmentävä kokonaisuus klassismin muotokieltä ja pop-taiteen ilmaisuja julistemaisine piirteineen. Teknisesti ne ovat sekoitus kevyen ilmavaa plastista piirustusta ja voimakkaan veistoksellista, peittävää maalausta.

Lavosen uudemmassa grafiikassa nuo samat elementit ovat edelleen läsnä. Lisäksi teoksissa on havaittavissa – mikäli mahdollista - entistä herkempää, väreilevämpää viivan käyttöä. Joskus se tuo teokseen voimakasta liikkeen tuntua, kuten vedoksessa *Fantasia*, 2006, (viivasyövytys, akvatinta), tai luo aistimuksen haavoittuvuudesta, jopa ahdistuneisuudesta kuten teoksessa *Harha*, 2006 (viivasyövytys).

Kuutti Lavonen on ennen kaikkea piirtäjä. Hän onkin todennut, että piirtäminen on hänelle käsiala, jolla ei voi valehdella. Myös maalatessaan hän piirtää, hän käyttää sivellintä samaan tapaan kuin pastelliliitua. Piirtäjä hän on myös tehdessään grafiikkaa – kivipiirros tuntuukin luontevalta tekniikalta Lavosen taiteilijan käsialalle. Mutta myös metalligrafiikka taipuu maalaukselliseksi ilmaisuksi Kuutti Lavosen käsittelyssä, erityisesti pehmeäpohja-tekniikka, joka sallii tarkan viivan, mutta antaa tilaa myös pehmeälle ilmaisulle. Mikään grafiikan tekniikka ei kuitenkaan ole hänelle täysin vieras - hän toimi Kuvataideakatemiaan grafiikan professorina vuosituhatien vaihteessa.

Graafikkona Lavonen noudattaa vuosisataista keskieurooppalaista työskentelytapaa: teoksen kokonaiskonsepti syntyy taiteilijan luovuuden tuloksena, mutta teknisestä toteutuksesta vastaa ammattivedostaja.

Kuutti Lavosen taidetta on helppo lähestyä, helppo ”ymmärtää”. Näennäisen helppouden alla on kuitenkin rikas sielukas tunnetason kudelman, jolla on paljon annettavaa sille, joka antaa teoksille aikaa, päästää ne lähelle, antaa niiden liikauttaa joitain syvällä sielussa. Ohjaaja Ali Lacheb antoi Kuutti Lavosta käsittelevälle TV-dokumentille otsikon ”Kuutti Lavonen – sielun piirtäjä” (2003). Tämä osuvammin tuskin voisi Lavosen taiteilijanlaatua kuvata.

Raija Partanen

Jyväskylä, helmikuu 2008

FM Raija Partanen on jyvaskyläläinen taidehistorioitsija, joka on seurannut Kuutti Lavosen taiteilijauraa 1980-luvulta lähtien.